

VÝCHODNÍ VÍTR

Téměř sto mil západně od souostroví Scilly, daleko od hlavní lodní trasy, leží malý kamenitý ostrov Svatá Hilda. Má jen pár čtverečních mil a je to skalnatá pustina s velkými rozeklanými útesy, které se prudce svažují do hluboké vody. Přístav je sotva víc než úzká zátoka a vjezd do něj vypadá jako černá díry vytesaná do skály. Ostrov vystupuje z vody jako prapodivné, omšelé skalisko, nádherné ve své bezútešnosti, se stěnami vystavenými větrům ze všech stran. Možná byl vyvržen z hlubin Atlantiku ve chvíli velkého neklidu a usazen zde, jakýsi malý vyzývavý kus země, aby navždy vzdoroval hněvu moře. Před sto lety věděl o něm jen málokdo a mnoho lodníků, kteří zahlédli na obzoru jeho černé obrysy, si představovalo, že je to jen osamělá skála, stojící jako hlídka uprostřed oceánu.

Počet obyvatel Svaté Hildy nikdy nepřekročil sedmdesátka a tihle lidé jsou potomci původních osadníků ze Scilly a západního Irsku. Jejich jediným živobytím býval lov ryb a obdělávání půdy. Dnes se vše velice změnilo díky každoroční návštěvě příbřežního parníku a zavedení rozhlasu. Ovšem v polovině devatenáctého století mýjely někdy roky bez spojení s pevninou a ostrované degenerovali v tiché, netečné lidi, což byl nevyhnutelný důsledek sňatků mezi blízkými příbuznými. Tehdy tu nebyly žádné knihy, žádné noviny,

a dokonce i malá kaple, kterou postavili původní osadníci, přestala být používána. Rok za rokem zůstával život beze změny, jednotvárnost dní nikdy nepřerušila nová tvář či nová myšlenka. Někdy bylo na obzoru vidět náznak plachty a lidé zírali s údivem v očích, ale plachta se pomalu změnila v dalekou skvrnku a neznámá loď upadla v zapomnění.

Obyvatelé Svaté Hildy byli mírumilovní lidé, zrození do klidného, nerušeného bytí, stejně jednotvárného jako vlny bušící do jejich břehů. Nevěděli nic o životě mimo ostrov a neznali významnější události, než je zrození, smrt a střídání ročních období. Jejich životy zůstávaly nedotčené velkými emocemi, velkými smutky; jejich touhy se nikdy nevznítily, ale spočívaly uvězněné v jejich duších. Žili slepě, šťastně, jako děti, a spokojeni s tápáním v temnotách nikdy nepátrali po tom, co leží za jejich tmou. Jakýsi vnitřní smysl je varoval, že v jejich nevědomí spočívá bezpečí, štěstí, které nikdy nebylo bouřlivé, nikdy vítězné, nýbrž pokojné a tiché. Chodili s očima sklopenýma k zemi; už je unavovalo dívat se na moře, odkud nepřiplouvá žádná loď, či zvedat tvář k obloze, která se mění jen zřídka.

Léta a zimy mýjely, děti vyrůstaly v muže a ženy – žádný jiný život tu nebyl. Daleko odtud se nacházely jiné země obývané cizími lidmi, kde je prý život těžký a lidé musejí o své bytí zápasit. Někdy některý ostrovan odplul, zamířil k pevnině a slíbil, že se vrátí se zprávami o zbytku světa. Možná se utopil nebo ho naložila nějaká loď plující kolem; nikdo se to nedozvěděl, protože takový člověk se už nikdy nevrátil. Nevrátil se nikdo, kdo ostrov opustil. I těch pár lodí, které tak zřídka na Svatou Hildu zavítaly, sem připlulo jen jednou a nikdy znovu.

Jako by žádný takový ostrov ani neexistoval, jako by to byl jen sen, přízračné zjevení lodníkovy mozku, jež vystoupí o půlnoci z moře jako výzva skutečnosti, pak zmizí v příboji a mlže do zapomnění a po letech se podvědomě připomene, mihne se ve zmatené vteřině zaprášenou částí mozku jako mrtvá myšlenka. Pro obyvatele Svaté Hildy byl přesto ostrov skutečností a připlouvající a odplouvající lodě pro ně představovaly přízraky.

Neexistovalo nic než ostrov. Co leželo za ním, bylo strašidelné, nepostižitelné; pravda se nacházela v holé skále, v doteku půdy, ve zvuku vln narážejících do útesů. Taková byla víra pokorných rybářů. Ve dne házeli do vody sítě a večer klábosili u přístavní zdi, aniž kdy pomysleli na země za mořem. Za svítání vyplouvali lovit ryby, a když měli sítě plné, vrátili se na ostrov a vystoupali po příkré stezce k polím, kde s otupělou trpělivostí obdělávali půdu.

U vody se k sobě choulila skupina chatrčí, jen zřídka o více než dvou místnostech pro celou rodinu. Tady se ženy skláněly nad ohništi, vařily a látaly oblečení svých mužů a od svítání do soumraku si v poklidu povídaly.

Jedna chatrč stála stranou od ostatních, postavená vysoko na útesu s výhledem dolů na zátoku. Dnes tu zůstalo jen původní místo, na němž se tyčí nevzhledná rádiová stanice; v oněch dobách to však byl domov rybářského náčelníka. Tady bydlel Guthrie s manželkou Jane, žili jako děti, spokojeni jeden s druhým, nevšímaví k touze, nevědomi si utrpení.

*

Guthrie stál za soumraku na útesech, pozoroval moře. Pod ním se v přístavišti pohupovaly rybářské čluny, při-

poutané na noc. Muži klábosili u přístavní zdi a k němu stoupal zvuk jejich hlasů promísený slabým pokřikováním dětí. Malá přístavní hráz byla kluzká od vodní tříště, krve a šupin mrtvých ryb. Z komínů se vinul kouř, tenký modrý sloupec se ve vzduchu kroutil a otáčel.

Ze dveří chatrče vyšla Jane, rukama si stínila oči, rozhlížela se po Guthriem. „Pojď domů!“ zavolala. „Večeři máš už hodinu hotovou. Nebude to k jídlu, to si piš.“ Mávl paží a otočil se, naposledy se letmo rozhlédl po obzoru. Obloha byla posetá bílými volně seskupenými oblaky a moře už nezůstávalo olejovitě hladké jako ve dne, ale začalo se mírně vzdouvat. U východního ústí přístaviště vlny dorážely na skály. K uším mu dolehl jemný hukot, jak moře nabíralo sílu, a s jeho vlasy si začal pohrávat chladný větřík. Seběhl dolů do vesnice a křikl na rybáře, postávající u přístavní zdi.

„Zvedá se východní vítr,“ oznámil jim. „Nevidíte, že obloha je jak rybí ocas a moře začíná bušit do skal? Do půlnoci vypukne taková vichřice, že vám urve hlavy, a moře bude zuřit víc než ďábel sám. Dohlídněte na čluny.“

Přístaviště bylo chráněné před větrem, přesto byly lodky pevně uvázané na přídi i na zádi, aby je moře přece jen neodneslo.

Když se Guthrie přesvědčil, že je na noc všechno zabezpečené, vystoupal po stezce ke své chatrči na útesu. Večeři snědl mlčky. Pociťoval neklid a vzrušení; klidné ovzduší chatrče jako by ho sklíčkovalo. Pokusil se zaměstnat opravováním díry v jedné síti, ale nedokázal se soustředit. Síť mu vyklouzla z rukou; otočil hlavu a naslouchal. Zdálo se mu, že z noci zazněl výkřik. Přesto tam nic nebylo, jen tichý šum větru a zvuk příboje narážejícího na skály. Povzdechl

si a upřeně se zadíval do ohně, podivně znepokojený a s tíhou na duši.

V ložnici klečela Jane s hlavou u okna a naslouchala moři. Srdce jí podivně bušilo, ruce se jí trásly; chtěla se vyplížit z chatrče a vyběhnout na útesy, kde by mohla pocítit plnou sílu větru. Udeřil by ji do prsou a smetl by jí vlasy z tváře, v uších by slyšela jeho zpěv a vnímala by slanou příchut' vodní tříště bodající do rtů a do očí. Zmocnila se jí touha smát se s větrem, křičet s mořem, rozevřít náruč a nechat se popadnout něčím, co by ji zahalilo jako tmavý plášť a co by zabránilo, aby se ve vysoké trávě na opuštěných útesech zatoulala daleko. Toužebně si přála, aby už začalo svítat, nikoli pozvolna, jak to tady mají dny ve zvyku, ale divoce, se sluncem spalujícím pole a větrem zmítajícím zpěněným mořem a přinášejícím zkázu. Stoupla by si na pobřeží a čekala, bosýma nohama by vnímala vlhký písek.

Před pokojem se ozvaly kročeje a Jane se s mírným zachvěním otočila od okna. Byl to Guthrie. Upřel na ni vážný pohled a vyběhl ji, aby nepouštěla zvuk větru dovnitř. Tiše se svlékli a beze slova ulehli na úzké lůžko vedle sebe. Cítil teplo jejího těla, ale srdcem s ní nebyl. Jeho myšlenky opustily tělo, uvězněné tam po jejím boku, a prchly do noci. Cítila, že od ní odchází, ale nedbala toho. Odstrčila od sebe jeho studené ruce a oddala se vlastním snům, ke kterým neměl přístup.

Tak spali ve vzájemném objetí, ale každý sám o sobě; jako mrtvolky v hrobě, s dušemi dávno zmizelými a zapomenutými.

Když se probudili, oblohou už proniklo svítání. Slunce posedle zářilo na modré obloze a spalovalo zem. Mořské

vlny se zpěněnými hřebeny bušily do útesu a skal za přístavištěm a východní vítr neustával, zmítal trávou, roznášel rozpálený bílý písek a vynucoval si vítěznou cestu bílým mlžným oparem i zelenými vlnami jako ďábel vypuštěný na ostrov.

Guthrie přistoupil k oknu a pohlédl ven. Ze rtů mu unikl výkřik; vyrazil z chatrče, neschopný uvěřit vlastními očím. Jane ho následovala. Lidé v ostatních chatrčích už také stáli a zírali na přístaviště. Udiveně zvedali ruce a jejich vzrušené hlasy plnily vzduch zvukem, ale ten se vytrácel ve větru. Malé rybářské čluny v přístavišti totiž vypadaly jako trpasličí vedle vysokých stěžňů s plachtami napjatými na ráhnech a schnoucími na ranním slunci; ve větru a přílivu se pohupovala kotvící briga.

*

Guthrie stál na přístavní hrázi v davu rybářů. Celá Svatá Hilda se tu shromáždila, aby přivítala cizince z brigy. Byli to vysocí tmaví muži s úzkýma mandlovýma očima, tihle lodníci ze zámoří, a když se smáli, blýskaly jim bílé zuby. Mluvili jiným jazykem. Guthrie a jeho druzi je zpovídali, zatímco ženy a děti je obklopily s otevřenými ústy, civěly jim do obličeje a ostýchavýma, udivenýma rukama se dotýkaly jejich oblečení.

„Jak jste našli vjezd do přístaviště,“ křičel Guthrie, „s tím větrem a mořem, co se s ním proti vám spojilo? To vás sem poslal snad sám ďábel.“

Lodníci se smáli a vrtěli hlavou. Nerozuměli, co říká. Jejich oči zabloudily za Guthrieho a rybáře k ženám. Usmívali se a něco si povídali, měli radost ze svého objevu.

Celou dobu jim slunce pražilo do hlav a východní vítr

neustával a rozpaloval vzduch jako dech z pekla. Toho dne na ryby nikdo nevyrazil. Za ústím přístaviště burácelo rozbouřené moře s obrovskými vlnami a rybářské čluny, malé a nevýznamné vedle cizí brigy, zůstaly na kotevních lanech.

Na obyvatele Svaté Hildy jako by padlo jakési šilenství. Sítě ležely opomenuté a neopravené u dveří chatrčí, nikdo nevěnoval pozornost a péči polím a květinám na kopcích nad vesnicí. Jediné, co je zajímalo, byli lodníci z brigy. Ostrované se drápali na loď, neopomenuli navštívit každou její část a vzrušenými zvědavými prsty se dotýkali oblečení cizinců. Lodníci se jim smáli, z lodních kufrů vylovili pro muže cigarety, pro ženy našli zářivé šály kolem krku a ramen a barevné šátky na hlavu. Guthrie je odvedl na útesy a s cigaretou mezi rty si vykračoval trochu namyšleně jako malý kluk.

Rybáři otevřeli dokořán dveře chatrčí a každý z nich – žárlivý na pohostinnost druhých – toužil nabídnout to nejlepší přijetí. Lodníci ostrov záhy prozkoumali; považovali ho za chudý, pustý, nezajímavý. Sestoupili na pobřeží a na přístavní hrázi ve skupinách zívali, lenošili a doufali, že se změní počasí. Čas se jim nekonečně vlekl.

Pořád vál východní vítr, rozhazoval písek a měnil zem v prach. Slunce pánilo z oblohy bez jediného mráčku, rozbouřené moře se valilo kolem břehů, zelené, zpěněné, a zmítalo se a převracelo jako živé. Když slunce žíhané nepravidelnými proužky a bičované větrem zapadalo, ukazovalo na oblohu oranžovými prsty. I vzduch byl neklidný. Lodníci objevili na konci vesnice nepoužívanou kapli, utábořili se v ní a z brigy sem přenesli tabák a brandy.

Zdalo se, že mezi nimi nepanuje žádný řád. Neměli žádnou kázeň, neposlouchali žádné příkazy. Na brize zůstali jen dva muži jako hlídka. Rybáři se jejich chování nijak nepodivovali; jejich přítomnost na ostrově byla tak úžasná a vzácná, že nic jiného nehrálo roli. Přišli za lodníky do kaple a poprvé v životě ochutnali brandy. Nocí se rozléhal křik a zpěv. Ostrov byl teď úplně jiný, zmítaný náznaky a plný podivných tužeb. Guthrie stál mezi svými druhy, tváře zardělé, chladné oči rozzářené a pošetilé. V ruce držel sklenici a dlouhými, spokojenými doušky polykal brandy. Smál se s lodníky, divoce, bez důvodu; co na tom záleží, jestli nerozumí jejich slovům? Světla se mu před očima pohupovala, země pod nohama mu ujížděla, zdálo se, že dosud vůbec nežil. Vítr mohl hučet a moře bouřit a řvát, ale k němu teď promlouval svět. Za ostrovem leží jiné země, domovy těchto lodníků. Tam by našel život, krásu a podivná, neuvěřitelná dobrodružství. Už by neohýbal záda, nedřel se na té nanicovaté půdě. V uších mu zněly písně lodníků, tabákový kouř mu oslepoval oči a v žilách jako by se mu mísila brandy s krví.

Ženy tančily s lodníky. Někdo našel malou tahací harmoniku a housle se třemi strunami. Do vzduchu vzlétly bláznivé melodie. Ženy ještě nikdy netančily. Ve víru se jim nohy zvedaly nad zem, spodničky vlály za nimi. Lodníci se smáli, zpívali a vydupávali rytmus do podlahy. Rybáři se hloupě rozvalovali u stěn, opilí, šťastní, nedbající času. Jeden lodník přistoupil k Jane, usmál se a roztáhl paže. Tančila s ním, zardělá, vzrušená, dychtivá potěšit. Hudba hrála a stále rychleji poletovaly i jejich nohy stále rychleji poletovaly kolem místnosti. Pocítila, jak ji jeho paže sevřela pev-

nějí kolem pasu, vnímala jeho teplé tělo na svém. Na tváři pocítovala jeho dech. Zvedla hlavu a pohlédla mu do očí. Ty hleděly do jejích, viděly ji nahou, a lodník si navlhl rty jazykem. Usmívali se, četli si navzájem myšlenky. Jane proběhlo nádherné chvění, jako při doteku chladivé ruky. Nohy jí zeslábly. Vědoma si touhy sklopila oči a ohlédla se, poprvé s pocitem viny, aby zjistila, jestli si toho Guthrie nevšiml.

A východní vítr se opíral do kaple a otrásal střechou a o pobřeží se tříštil burácející příboj.

*

Nový den byl od rozbřesku stejný, horký a neúprosný.

Vítr nezeslábl ani moře neumenšilo svou zuřivost. Brigá se dál pohupovala na svém kotvišti mezi rybářskými čluny. Rybáři se opírali spolu s lodníky o přístavní zeď, pili a kouřili, bez přemýšlení, bez energie, a proklínali vítr. Ženy nevařily a na látání nedbaly. Postávaly ve dveřích chatrčí s novými šály kolem ramen a zářivě červenými šátky na hlavách, s dětmi neměly trpělivost, byly neklidné a čekaly na úsměv.

Takto minul den, další noc a ještě další den. Slunce pálilo, moře se otrásal a rozbíjelo o břeh, vítr vál. Zdálo se, že na ostrově vůbec není stín, tráva polehávala, hnědá a se-schlá, a listí na těch pár stromech viselo vyprahlé, ubohé. Znovu padla noc a vítr neustával. Guthrie seděl v chatrči, hlavu v dlaních, prázdnou, nemyslíci. Cítil se nemocný a unavený jako velice starý člověk. Jenom jedna věc mohla zabránit větru, aby mu neřval v uších, a slunečnímu žáru, aby mu ne-ničil oči. Plíce měl vyschlé, hrdlo ho pálilo. Vyklopýtal z chatrče a vydal se z kopce dolů ke kapli, kde se lodníci a rybáři váleli jeden přes druhého na podlaze a z koutků úst jim

vytékalo brandy. Vrhel se mezi ně a pil. Oddal se pití lačně a nesmyslně a zapomněl na vítr i moře.

Jane za sebou zavřela dveře chatrče a vyběhla na útesy. Vysoká tráva jí hladila kotníky a vítr cuchal vlasy. Zpíval jí v uších, byla to vítězná píseň. Moře se vrhalo na skály pod ní a k Jane vystřelovaly kapky vodní tříště a pěny. Věděla, že jestli počká, on k ní z kaple přijde. Když chodila mezi lodníky u přístavní zdi, jeho oči ji celý den sledovaly. Na ničem nezáleželo, jen na tomhle. Guthrie spal, opilý, zapomenutý, ale tady na útesech na ni svítí hvězdy a vane východní vítr. Za shlukem stromů se objevil temný stín. Chvilí měla strach. Jen chvíli.

„Kdo je tam?“ zavolala, ale její hlas odnesl vítr.

Lodník k ní přistoupil. Zručnými, navyklými prsty z ní shodil oblečení; zvedla ruce před oči, aby skryla obličej. Zasmál se a zabořil jí rty do vlasů. Zůstala stát s nataženými pažemi a vyčkávala, nahá, bez rozpaků, jako bílý přízrak, zkrocený a ošlehaný větrem. Muži dole v kapli říčeli a zpívali. Rvali se mezi sebou, nepřítčně opilí. Jeden rybář vrhl nůž a přibodl bratra ke zdi. Ten se svíjel jako had a řval bolestí.

Guthrie se zvedl. „Ticho, vy psi!“ vykřikl. „Nedokážete pít poklidně, aby ostatní mohli snít? Takhle čekáte, až se vítr změní?“

Jeho hlas zanikl ve výsměchu a pošklebování. Jeden z mužů na něj namířil roztřesený prst. „Jo, ty nám povídej něco o poklidu, Guthrie, ty slabošskej troubo. Když ti manželka zrovna teď hanobí lože s cizím chlapem. Počítám, že budem mít na ostrově kapku nový krve.“ Přidal se sbor rozchechtaných hlasů a všichni muži na něj ukazovali prstem. „Jo, jo, Guthrie, jen se podívej na manželku!“

Zuřivě zařval, skočil mezi ně a mlátil je hlava nehlava. Bylo jich však na něj příliš mnoho, vyhodili ho z kaple a mrštili jím na hrubou přístavní hráz. Chvilí ležel zpola omráčený, pak se otrásl jako pes a vstal. Jane je tedy prostopášnice. Jane ho podvedla. Připomněl si manželčino tělo, bílé a štíhlé. Obestřel ho závoj nepřičetnosti smísené s nenávisí a touhou. Vyklopýtal do tmy, do kopce k chatrči. V žádném okně se nesvítilo; místnosti byly prázdné.

„Jane,“ zavolal, „Jane, kde se schováváš s tím svým křiváckým milencem?“ Nikdo mu neodpověděl. Zmocnil se ho vztek, vzlykl a strhl ze zdi sekeru – velký, toporný nástroj, který používal na štípání dříví. „Jane,“ vykřikl ještě jednou, „vylez, slyšíš?“ Proti větru otrásajícimu zdmi chatrče byl jeho hlas bezmocný. Guthrie se schoulil u dveří a čekal, sekeru v rukou. Hodiny mýjely a on otupěle seděl a čekal na její návrat. Přišla před úsvitem, bledá a rozechvělá, jako ztracená. Zaslechl její kročeje na cestě. Pod nohama jí praskla větvička. Sekera se zvedla.

„Guthrie,“ vykřikla Jane. „Guthrie, nech mě být, nech mě být.“ Roztáhla prosebně ruce, on je však odstrčil, udeřil ji sekerou do hlavy a roztříštil jí lebku. Padla k zemi, zkroucená, hrozná, k nepoznání. Naklonil se nad ni, zíral na její tělo, těžce dýchal. Před očima mu tekla krev. Přisedl k ní, smysly rozhoupané, mysl prázdnou. Upadl do opileckého spánku s hlavou na její hrudi.

*

Když se probudil, střízlivý, opět při smyslech, spatřil u nohou její mrtvolu. Vytréštil na ni v hrůze oči, nechápal. Sekera byla pořád na podlaze. Ležel omráčený a vyděšený, bylo mu zle, nedokázal se ani pohnout. Pak se zaposlouchal, jako

by čekal zvuk, na který uvykl. Všude bylo ticho. Così se změnilo. Vítr. Už neslyšel vítr.

Vrávoravě se zvedl a rozhlédl se po ostrově. Vzduch byl chladný. Zatímco Guthrie spal, přišel déšť. Od jihozápadu vál chladný, stálý větřík. Moře bylo šedé a klidné. Daleko na obzoru spatřil černou tečku; na pozadí oblohy se rýsovaly její bílé plachty.

Briga za ranního přílivu odplula.